

Lesbrief voor de bovenbouw van de basisschool bij *Achter de rode zon*

Vooraf

Een van de meest belovende ontwikkelingen binnen het onderwijs is het toepassen van het concept van de Meervoudige Intelligentie. Kort gezegd komt het erop neer dat een mens niet op één, maar op verschillende manieren intelligent kan zijn. Op basis van langdurig onderzoek zijn acht intelligenties vastgesteld. Leerlingen op school zijn dus op verschillende manieren knap.

Deze lesbrief past het concept van de Meervoudige Intelligentie toe. Bij elk van de acht intelligenties is een lessuggestie gemaakt.

Algemene informatie voor kinderen over Japan:

Ga naar: www.kennisnet.nl

Klik onder 'Primair onderwijs' op *kids*

Klik op *groep 7 en 8*

Klik op *zoeken*

Klik op *Davindi*

Type zoekwoord *Japan + VOC*

Klik op *zoek*

Algemene informatie voor kinderen over zeereizen VOC:

Ga naar: www.bataviawerf.nl

ISBN: 90-8080-692-7

Prijs: € 13,95

© Lesbrief: Uitgeverij Pennenstreek & Peter Vervloed

De liedjes met muziek-notatie onder punt 4 en 5 zijn met toestemming van Intrada Muziekuitgave - Heereveen overgenomen uit *Speel de Balalaika* (met nieuwe pianobegeleidingen).

Auteur:

Mariska Hammerstein

Illustrator:

Marcel Leuning

Vormgeving:

Anco Nanninga

Uitgeverij:

Pennenstreek

Info voor de leerkracht

Info voor de leerling

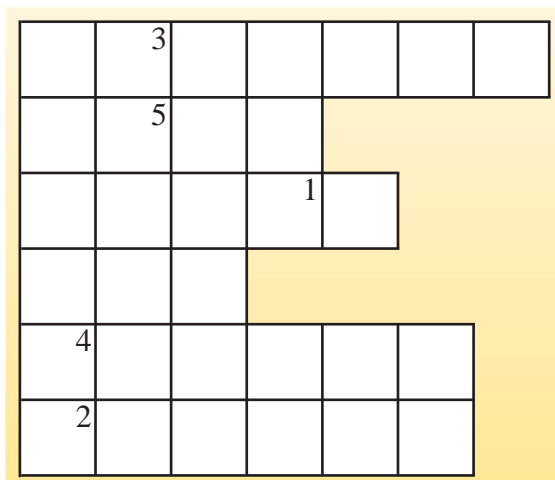
Info voor leerkracht en leerling

1. Verbaal-linguïstische intelligentie (woordslim)

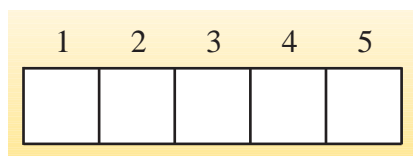
Japans voor beginners

1. Stand van Japanse ridders in dienst van een landheer.
2. Japanse alcoholische drank, uit rijst gebrouwen.
3. Met katoen gevulde, dunne oprolbare matras.
4. Japans woord voor thee, in het bijzonder groene thee.
5. Japans mantelvormig bovenkledingstuk met korte, wijde mouwen en ceintuur.
6. Opperbevelhebber, plaatsvervanger van de Japanse keizer.

In het verhaal komen veel Japanse woorden voor. Deze puzzel kunnen de leerlingen met behulp van het boek en een woordenboek oplossen.

De juiste volgorde van de genummerde letters vormen de naam van een Japanse stad.

In de tijd van *Achter de rode zon* was een brief vaak jaren onderweg voordat hij bij de geadresseerde aankwam. Als hij al aankwam! Dit kunnen we ons nu niet meer voorstellen. Wij maken gebruik van telefoon, email, msn... onze berichten razen bij wijze van spreken met de snelheid van het licht de wereld rond. Soms lijkt het of ze onze gedachten vóór zijn.

Stel je voor dat je een brief verstuurd hebt naar William Adams. Tegen de tijd dat hij die leest, zijn we misschien wel twee jaar verder. In die periode is er met jou en je omgeving veel gebeurd. Schrijf eens op wat er tussen de datum van vandaag en dezelfde datum over twee jaar allemaal veranderd kan zijn.

Denk bijvoorbeeld aan:

- school
- thuis
- buurt
- vereniging
- stad of dorp
- land

Zorg ervoor dat alles wat je opschrijft direct met jezelf te maken heeft.

2. Logisch-mathematische intelligentie (rekenslim)

Rekenen, denken en bespreken

Bekijk het kaartje op de binnenkant van het omslag aandachtig en beantwoord de volgende vragen.

Deze opdracht kan in tweetallen uitgevoerd worden. U kunt elk kind een maatje laten kiezen. Ze hebben samen een atlas, papier en pen nodig.

- Hoeveel dagen heeft de reis van William naar Japan precies geduurd?
- Hoeveel kilometer hebben de schepen in die tijd ongeveer afgelegd? (Tip: gebruik jullie atlas en kijk op welke schaal de wereldkaart getekend is.)
- Hoeveel kilometer is dat gemiddeld per dag?

3. Visueel-ruimtelijke intelligentie (tekenslim)

Sfeertekening

Elk schip uit de tijd van de VOC heeft een boegbeeld. Ook de Geloof, de Hoop, de Liefde, de Trouw en de Blijde Boodschap.
Stel je voor dat je je eigen schip mag laten bouwen.

- Hoe zal het dan heten?
- Hoe zal het boegbeeld eruitzien?

Op bladzijde 21 staat een beschrijving van het landschap. De tekening op bladzijde 20 geeft de sfeer weer.

Deze beschrijving nodigt uit tot een groeps-tekenopdracht.

U zorgt voor een groot vel papier, potloden en kleurpotloden. De leerlingen zitten in groepjes van vier. Elke leerling begint aan zijn kant van het papier te tekenen. U drukt de leerlingen op het hart dat ze van beneden naar boven moeten werken, zodat het landschap groeit en het hele vel vol komt. De leerlingen kunnen natuurlijk ook alle illustraties in het boek bekijken om inspiratie op te doen.

4. Lichamelijk-kinesthetische intelligentie (beweegslim)

Storm op zee

William Adams en zijn maten krijgen onderweg te maken met storm, ruwe zee en zelfs een orkaan. Tussen het zingen van dit lied door kunnen de kinderen bewegingen en geluiden maken die de paniek op het schip het beste weergeven:
Groepje 1: hulpgeroep, geschreeuw
Groepje 2: krakend hout, klapperen van de zeilen
Groepje 3: commando's van de kapitein, reactie van matrozen
Groepje 4: golven die over het dek slaan, wateroverlast
Groepje 5: de gierende wind, aangewakkerd tot orkaansterkte
Groepje 6: het schudden van het schip, opgetild door de ruwe zee

The image shows a musical score for the song 'Storm op zee'. It consists of two staves of music in G major (one sharp) and 2/4 time. The first staff has two circled numbers, 1 and 2, above the first and second measures respectively. The lyrics are: 'Storm op zee! De be nen ste - vig op het dek, het hoofd ge -'. The second staff continues with the lyrics: '- he - ven in de nek: Storm — op zee! Ja...'. The piece ends with a double bar line and the word 'Fine' above it.

5. Muzikaal-ritmische intelligentie (muziekslim)

Een zeemanslied

Dronken zeeman

Deze zeer vrije vertaling van 'Drunken sailor' geeft een humoristische kijk op het zeemansleven. Tijdens het zingen van het refrein kunnen de leerlingen de volgende bewegingen maken: 'Een, twee, trek op die zeilen' *touw stevig vastpakken (een, twee) en het zeil optrekken* (trek op die zeilen). Natuurlijk moeten de leerlingen flink door de knieën gaan. Bij 'als de zon komt kijken' *door telescoop in de verte turen*.

Enkelen

Wat — gaan we doen — met de dron - ken zee - man, wat — gaan we doen — met de
Leg hem in de sloep — tot - dat hij staan kan, leg hem in de sloep — tot -
Hoor — hem eens snur - ken — als een var - ken, hoor — hem eens snur - ken —
Gooi een em - mer wa - ter op de zee - mans - ka - ter, gooi een em - mer wa - ter op de
Hang hem aan de lijn — in de wind te dro - gen, hang hem aan de lijn — in de
Dat — gaan we doen — met de dron - ken zee - man, dat — gaan we doen — met de

dron - ken zee - man, wat — gaan we doen — met de dron - ken zee - man,
- dat hij staan kan, leg hem in de sloep — tot - dat hij staan kan,
als een var - ken, hoor — hem eens snur - ken — als een var - ken,
zee - mans - ka - ter, gooi een em - mer wa - ter op de zee - mans - ka - ter,
wind te dro - gen, hang hem aan de lijn — in de wind te dro - gen,
dron - ken zee - man, dat — gaan we doen — met de dron - ken zee - man,

Allen

als de zon komt kij - ken. Een, twee, trek op die zei - len, een, twee, trek
op die zei - len, een, twee, trek op die zei - len als de zon komt kij - ken

Uit: Speel de Balalaika - © Copyright by Intrada, Heerenveen, Holland

6. Naturalistische intelligentie (natuurslim)

Dat zoeken we even op

William en zijn vrienden zullen in Japan hun ogen uitgekeken hebben. De planten- en dierenwereld is daar zo anders dan ze in Europa gewend zijn.

Klimaat

Zoek samen achter de computer informatie over perzikregens en wervelstormen. Vertel die informatie in hoogstens vijf minuten aan jullie medeleerlingen. Als je afbeeldingen gevonden hebt, gebruik je die natuurlijk ook.

Japan ligt in de noordelijke gematigde luchtstreek, dus het klimaat is over het algemeen zacht. Maar omdat de eilandengroep van het noorden naar het zuiden 3000 km lang is, zijn de weersverschijnselen afhankelijk van de plaats waar je je bevindt. Zo kan het in de winter op Hokkaido -6°C zijn, terwijl het op Okinawa nog aangenaam warm is. Net zoals in België en Nederland kent Japan vier seizoenen. Verder kent Japan nog twee regenseizoenen: de periode van de perzikregens (juni-juli) en de periode van de wervelstormen (augustus-september). Laat de leerlingen met z'n tweeën achter de computer zitten.

Fauna en flora

Zoek samen achter de computer informatie over de kamferboom, het Japanse shikahert en de Japanse slaapmuis. Dat zal niet meevallen! Vooral het shikahert is zeer zeldzaam. Als je toch wat informatie gevonden hebt, vertel die dan in hoogstens vijf minuten aan jullie medeleerlingen. Als je afbeeldingen gevonden hebt, gebruik je die natuurlijk ook.

Op Japan vind je niet minder dan 2500 verschillende plantensoorten. Voorts herbergen de vele bossen meer dan 150 bomensoorten, waaronder eiken, ceders, palmen, kamferbomen, dennenbomen, maar ook beuken, populieren, esdoorns, magnolia's en de beroemde bloeiende pruimen- en kersenbomen.

Meer dan 400 vogelsoorten hebben hun thuis in dit fraaie land, variërend van de kleurrijke Indische pitta tot aan de Japanse kraanvogel. Er leven in Japan zoogdiersoorten die nergens anders voorkomen. Zeer zeldzame verschijningen zijn het Japanse shikahert en de Japanse slaapmuis. Rondom de Japanse eilanden krioelt het van de dolfijnen en walvissen.

7. Interpersoonlijke intelligentie (mensenslim)

Zoek iemand die weet...

U geeft de leerlingen een werkblad met vragen over het verhaal. Ze lopen rond tot ze een partner gevonden hebben. Deze partners stellen elkaar vragen van het werkblad. Als de partner het antwoord weet, dan zegt hij dat tegen de ander. Hij/zij schrijft het antwoord op. De partner ondertekent het antwoord na te hebben gekeken of het goed is opgeschreven.

De leerlingen kunnen slechts één antwoord krijgen van dezelfde partner. Ze moeten dus steeds nieuwe tweetallen vormen.

Zoek iemand die weet...

Wat de jonge William later worden wil.

.....

Handtekening

.....

Wat 'aanmonsteren' betekent.

.....

Handtekening

.....

Wat het spreekwoord 'Er kan maar één kapitein op een schip zijn' betekent.

.....

Handtekening

.....

Wie de vijanden van de Nederlandse koopvaarders zijn.

.....

Handtekening

.....

Waarom de koks een gloeiende pook in de watertonnen steken.

.....

Handtekening

.....

Wat een futon is.

.....

Handtekening

.....

Hoe het dochtertje van William en Mary heet.

.....

Handtekening

.....

Hoe Thomas om het leven komt.

.....

Handtekening

.....

Waarom Jan en Willem moeite hebben met een draagstoel.

.....

Handtekening

.....

Waarom de shogun liever met de Hollanders handel drijft dan met de Spanjaarden en Portugezen.

.....

Handtekening

.....

Hoe de stad Edo tegenwoordig genoemd wordt.

.....

Handtekening

.....

Wat deze zin betekent: de Nederlanders en Engelsen zijn concurrenten.

.....

Handtekening

.....

Waarom de Nederlanders van Japan geen kolonie konden maken, terwijl dat in Indië, Suriname en de Antillen wel lukte.

.....

.....

Handtekening

.....

Waarom de Nederlanders gemakkelijk kolonies konden stichten in Indië, Suriname en de Antillen.

.....

.....

Handtekening

.....

8. Intrapersoonlijke intelligentie (ikslim)

Op bladzijde 6 van het verhaal neemt William afscheid van Mary en Deliverance. Achter William staat zijn houten scheepskist. Stel je voor dat jij in plaats van William de reis naar Azië gaat maken. Wat zou jij allemaal in jouw scheepskist meenemen? Teken een kist en leg je spulletjes erin. Maak er een materiaallijst van. Denk eraan: het is 1598, dus een spelcomputer is niet waarschijnlijk!

Lees de hoofdstukken *Honger en ziekte* en *Nieuwe rampen*. Jij bent scheepsmaatje op de Liefde. Tussen jouw werkzaamheden door hou je een dagboekje bij. Daarin vertrouw je jouw gevoelens aan het papier toe. Niemand heeft iets te maken met wat jij opschrijft. Daarom gebruik je een geheimschrift dat geen mens kan ontcijferen. Ga aan de slag, maar denk eraan dat je een plekje moet zoeken waar niemand je ziet. Als de bootsman jou ontdekt, heb je kans dat je wordt gezeseld of gekielhaald. Geen prettig vooruitzicht...